

Riksbankens föreskrifter (RBFS 2011:1) om kontantförsörjning

beslutade den 14 mars 2011.

Riksbanken föreskriver följande med stöd av 1 kap. 2 § fjärde stycket och 5 kap. 3 § första stycket lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

.

Innehåll och tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller villkor för ett instituts rätt att lämna in och hämta ut kontanter till och från Riksbanken. Rätt att lämna in och hämta ut kontanter tillkommer den som har ingått avtal om kontantförsörjning med Riksbanken.

Definitioner

2 § I dessa föreskrifter avses med

avisering: meddelande från ett institut om att det önskar lämna in kontanter till Riksbanken;

beställning: meddelande från ett institut om att det önskar hämta ut kontanter från Riksbanken;

ersättningsgrundande tillfälle: varje enskilt inlämnings- eller uthämtningstillfälle, eller gottskrivningstidpunkt, som avses i 24 och 25 §§;

institut: juridisk person som är depåägare enligt Riksbankens föreskrifter (RBFS 2005:1) om räntekostnadsersättning för kontanter som avskilts och lagrats i särskild ordning samt som dessutom har ingått avtal om kontantförsörjning med Riksbanken;

kontanter: sedlar och mynt;

makulatur: kontanter som ska sorteras som makulatur enligt vad som anges i bilaga 2;

RIX: Riksbankens system för överföring av kontoförda pengar;

säsongsöverskott: den mängd kontanter som ett institut önskar lämna in till Riksbanken efter säsongsmissigt tillfällig ökad efterfrågan på kontanter i samband med tre årliga perioder som Riksbanken fastställer och informerar instituten om. Riksbanken ska, på begäran av ett institut, överväga att ändra förläggningen av perioderna i tiden.

Betalning

3 § Betalning för kontanter i samband med inlämning och uthämtning ska ske i RIX.

Ersättning för kontanter utgår med kontanternas nominella värde. I 8, 14 och 33 §§ finns bestämmelser om kompensation till Riksbanken i vissa fall. Sådana betalningar ska erläggas på sätt som anges i av Riksbanken utfärdad faktura.

Inlämning av kontanter

4 § Institutet får lämna in kontanter som är utgivna av Riksbanken och som är giltiga.

Institutet får lämna in kontanter enligt institutets avisering och enligt vad som anges i dessa föreskrifter.

5 § Institutets rätt att lämna in kontanter är begränsad till kontanter som enligt dessa föreskrifter utgör makulatur samt säsongsöverskott.

6 § Inlämning av kontanter ska ske enligt följande ordning.

- (a) Institutet aviserar Riksbanken,
- (b) Riksbanken bekräftar mottagandet av institutets avisering,
- (c) institutet levererar kontanterna till Riksbanken,
- (d) Riksbanken kvitterar mottagandet av kontanterna och
- (e) Riksbanken betalar för de inlämnade kontanterna.

7 § För inlösen av skadade och förstörda sedlar, samt sedlar som inte längre är giltiga gäller särskilda föreskrifter.

8 § För det fall institutet annullerar en avisering ska institutet ersätta Riksbanken för det merarbete som sådan annullering medför enligt 33 §. Detsamma gäller om institutet utan att annullering gjorts inte lämnar in kontanter i enlighet med vad som angetts i aviseringen.

Förpackningar

9 § Institutet svarar för att kontanter som lämnas in till Riksbanken är förpackade enligt bilaga 1.

Uthämtning av kontanter

10 § Institutet får hämta ut kontanter enligt institutets beställning och enligt vad som anges i dessa föreskrifter.

11 § Uthämtning av kontanter ska ske enligt följande ordning.

- (a) Institutet beställer kontanter,
- (b) Riksbanken bekräftar mottagandet av institutets beställning,
- (c) institutet betalar för de beställda kontanterna,
- (d) Riksbanken lämnar ut kontanterna till institutet och
- (e) institutet kvitterar mottagandet av kontanterna.

12 § Riksbanken är skyldig att lämna ut kontanter endast i den omfattning som beställningen kan uppfyllas. Om beställningen inte kan uppfyllas helt ska Riksbanken underrätta institutet i samband med Riksbankens bekräftelse av beställningen.

13 § Riksbanken är inte skyldig att lämna ut kontanter innan Riksbanken har verifierat att institutet har fullgjort betalning för kontanterna.

14 § För det fall institutet annullerar en beställning ska institutet ersätta Riksbanken för det merarbete som sådan annullering medför enligt 33 §. Detsamma gäller om institutet utan att annullering gjorts inte hämtar ut kontanterna i enlighet med vad som angetts i beställningen.

Meddelandesätt

15 § Avisering och beställning från institutet och Riksbankens bekräftelse av sådana meddelanden ska skickas via ett av Riksbanken anvisat webbgränssnitt.

Tidpunkter för avisering och beställning samt inlämning och utlämning

16 § De tidpunkter som är tillämpliga för avisering, inlämning, beställning, uthämtning och betalning anges i ”Avtal om kontantförsörjning”.

Plats för inlämning och uthämtning av kontanter

17 § Inlämning och uthämtning av kontanter ska ske vid av Riksbanken anvisad plats och i enlighet med institutets avisering respektive beställning.

Äkthets- och kvalitetskontroll av kontanter som ska lämnas in

18 § Institutet svarar för att kontanter som lämnas in till Riksbanken är äkthetskontrollerade enligt vad som anges i särskilda föreskrifter.

19 § Institutet svarar för att kontanter som lämnas in till Riksbanken är maskinellt kvalitetskontrollerade och kvalitetssorterade i kvaliteterna brukbar och makulatur.

20 § Riksbanken får säga upp avtalet om kontantförsörjning om institutet vid enstaka tillfälle grovt åsidosätter eller vid upprepade tillfällen, oavsett om det är grovt eller inte, åsidosätter sina åtaganden avseende äkthetskontroll.

Risken för kontanterna

21 § Risken för kontanterna övergår mellan Riksbanken och institutet när kontanterna överlämnats till och kvitterats av Riksbanken (vid inlämning) respektive institutet (vid uthämtning).

Differenshantering

22 § Differens föreligger när det är skillnad mellan uppgivet och faktiskt värde av kontanter. Vid misstänkt differens ska den av Riksbanken och institutet som kan komma att rikta krav mot den andre med anledning av differensen utreda vid vilken tidpunkt, hur och var differensen har uppstått. När Riksbanken och institutet enats om utredningen ska betalning motsvarande differensens nominella belopp ske vid närmast möjliga avvecklingstidpunkt efter det att differensen upptäckts. I tillägg till detta kan rätt till räntekompensation enligt 24 och 25 §§ föreligga. Om Riksbanken och institutet inte kan enas om utredningen regleras institutets möjlighet att överklaga Riksbankens beslut av förvaltningslagen

23 § Vid utlämning av kontanter ansvarar Riksbanken endast om differensen avser förpackning som är anordnad av Riksbanken eller av Riksbankens sedel- eller myntleverantör.

Räntekompensation

24 § Institutet har rätt till räntekompensation om

vid inlämning: det konto i RIX som institutet angett som mottagarkonto inte krediterats för det nominella beloppet av aviserade och inlämnade kontanter samma dag som inlämning sker, under förutsättning att kontanterna lämnats in senast den tidpunkt som anges i ”Avtal om kontantförsörjning” och att betalning har kunnat ske i RIX, samt

vid uthämtning: det nominella beloppet av utlämnade kontanter vid uthämtningstillfället understiger det belopp som motsvaras av Riksbankens bekräftelse av institutets beställning och som betalats av institutet,

25 § Riksbanken har rätt till räntekompensation om det nominella beloppet av inlämnade kontanter understiger det belopp som aviserats av institutet.

26 § Ränta per dag ska motsvara $1/360$ av den vid var tid gällande reporäntan med ett tillägg om 0,25 procentenhet.

27 § Räntekompensation beräknas från tidpunkten då ersättningsgrund uppstår enligt 24 och 25 §§, till dess att differensen reglerats.

28 § Räntekompensation enligt 24 och 25 §§ utgår endast om ränteförlusten vid ett enskilt ersättningsgrundande tillfälle uppgår till minst 1 000 kronor och om rätt till ersättning för samma ersättningsgrundande tillfälle inte föreligger på annan grund. Den som har lidit ränteförlust ska framställa sitt anspråk senast 30 kalenderdagar efter utgången av den kalendermånad då det ersättningsgrundande tillfället uppkom.

Ombud

29 § Institutet får företrädas av ombud i samband med inlämning och uthämtning av kontanter under förutsättning att institutet utfärdat särskild fullmakt för ombudet som godkänts av Riksbanken. Institutet svarar för anlitat ombud som för sig själv.

Föreskrifter om besök vid Riksbanken

30 § För att få besöka Riksbanken för att lämna in eller hämta ut kontanter ska institutet, eller i förekommande fall dess ombud, tillämpa föreskrifterna i bilaga 4. Riksbanken har alltid rätt att avvisa institutet, eller i förekommande fall dess ombud, om Riksbanken bedömer att avvissning är nödvändig ur säkerhetssynpunkt.

Reservrutiner

31 § De reservrutiner som anges i bilaga 3 ska tillämpas vid kommunikationsavbrott eller haveri i institutets eller Riksbankens system som innebär att ordinarie rutiner inte kan användas och Riksbanken, efter samråd med institutet och/eller dess ombud, har meddelat att reservrutiner ska tillämpas.

32 § Institutet respektive Riksbanken ska hålla varandra kontinuerligt informerade om de kontaktuppgifter som institutet respektive Riksbanken använder vid var tid.

Kompensation för vissa av Riksbankens merkostnader

33 § Om institutet inte följer reglerna i dessa föreskrifter kan merarbete uppstå för Riksbanken. Institutet är skyldigt att kompensera Riksbanken för sådant merarbete. Sådant kompensation ska beräknas utifrån Riksbankens kostnader för nedlagd tid och ska erläggas till Riksbanken enligt av Riksbanken utfärdad faktura.

Bilaga 1 – Förpackning

Bilaga 2 – Kvalitetskontroll och kvalitetssortering

Bilaga 3 – Reservrutiner

Bilaga 4 – Föreskrifter om besök vid Riksbanken

Bilaga 1 - Förpackning

Sedlar

1. Sedlar ska levereras i buntar i förpackningar enligt följande. Sedlarna ska vara sorterade i kvalitet brukbar och makulatur.

Valör (kronor)	Antal buntar/förpackning	Belopp (kronor)/ förpackning
1 000	10 buntar	1 000 000
500	20 buntar	1 000 000
100	20 buntar	200 000
50	50 buntar	250 000
20	50 buntar	100 000

2. Med bunt avses 100 stycken sedlar vända åt samma håll och sammanhållna med tydligt märkt buntbanderoll. Med förpackning avses ovan en genomskinlig förseglad säkerhetspåse.

3. Skyddsinnärgade sedlar ska lämnas in buntvis och separerade från andra sedlar. Sedlarna ska vara torra och sorterade per valör i buntar. Undertecknad händelserapport ska bifogas varje ärende.

Mynt

4. Brukbara mynt ska levereras förpackade i rulle och kartong samt på pall alternativt i plastpåse och på pall enligt följande tabell. Om mynten levereras i rulle kan kartong ersättas med att rullarna plastas in. Om mynten levereras i plastpåse ska, om inte något annat har överenskommit, varje påse innehålla lika många mynt och varje pall 20 påsar. Mynten ska vara sorterade i kvalitet brukbar och makulatur.

Förpackning vid rulle:

Valör (kronor)	Antal rullar/kartong	Belopp (kronor)/kartong	Belopp (kronor)/pall
10	20	5 000	200 000
5	10	2 000	100 000
1	20	1 000	30 000
0,5	20	500	25 000

Förpackning vid plastpåse:

Valör (kronor)	Antal mynt/påse	Belopp (kronor)/påse	Belopp (kronor)/pall
10	1 000	10 000	200 000

Valör (kronor)	Antal mynt/påse	Belopp (kronor)/påse	Belopp (kronor)/pall
5	1 000	5 000	100 000
1	1 500	1 500	30 000
0,5	2 500	1 250	25 000

5. Minnesmynt och normalt förslitna mynt ska lämnas in i plomberade säckar enligt standard, om inte annat överenskommit. Förpackningarna/säckarna ska ha särskild märkning.

Märkning av förpackningar

6. Förpackning ska vara märkt med institutets namn och, i förekommande fall, namnet på det ombud som institutet har använt sig av. Förpackning ska även vara märkt med streckkod enligt nedan och samma sifferkombination i klartext.

7. Streckkodsstandard ska vara typ 128 utan dataidentifierare.

8. Streckkodens utskriftsformat ska vara minst 20 millimeter på höjden och det ska finnas mellanrum mellan positionerna 2 och 3, 3 och 4, 6 och 7 samt mellan 9 och 12.

Bilaga 2 – Kvalitetskontroll och kvalitetssortering

1. Nedanstående tabell innehåller nivåerna för gränsen mellan kvaliteten brukbar och makulatur. En sedel med en skada som understiger värdena i tabellen ska sorteras i kvaliteten brukbar. En sedel med en skada som är lika stor eller överstiger värdena i tabellen ska sorteras i kvaliteten makulatur.

Skada	Storlek
Vikt eller saknat hörn	
valörerna 20, 50 och 1000 kronor	130 mm ²
valörerna 100 och 500 kronor	100 mm ²
Tejp	18 mm
Reva	4 mm
Hål	4 mm ²

2. Som makulatur ska även sorteras, oavsett kvalitet, följande sedlar:

- valör 50 kronor i den modell som introducerades 1996 och
- valör 1000 kronor i den modell som introducerades 1989.

3. Vid kvalitetskontroll och kvalitetssortering ska institutet, förutom de ovan angivna skadevärdena och sedlarna, tillämpa de referenssedlar som Riksbanken tillhandahåller.

4. Mynt ska kvalitetskontrolleras och kvalitetssorteras enligt Riksbankens föreskrifter om äkthetskontroll.

Bilaga 3 – Reservrutiner

Avisering, beställning och bekräftelse

1. När reservrutiner ska tillämpas ska institutet lämna meddelande om avisering och beställning via krypterad e-post. Riksbanken får besluta att krypterad fax ska användas eller om andra rutiner i anslutning till reservrutinerna.
2. Endast personer som lämnat namnteckningsprover får underteckna meddelande om avisering eller beställning.
3. Riksbanken lämnar inte bekräftelse på avisering eller beställning som sker via fax.
4. Om reservrutinerna tillämpas gäller de tidpunkter för reservrutiner som anges i ”Avtal om kontantförsörjning”. Uthämtning kan ske under förutsättning att Riksbanken har kunnat verifiera att betalning skett.

Betalning

5. När ordinarie rutiner vid avisering och beställning inte kan användas ska Riksbanken respektive institutet erlagga betalning för inlämnade respektive uthämtade kontanter så snart möjligt. Institutet respektive Riksbanken har inte rätt till räntekompensation för betalning som försenas på grund av att reservrutinerna har tillämpats.
6. När ordinarie rutiner för betalning inte kan användas, ska de reservrutiner som anges i villkor för RIX och penningpolitiska instrument användas.

Bilaga 4 – Föreskrifter om besök vid Riksbanken

1. Beträffande inlämning och uthämtning av sedlar ska institutet, eller i förekommande fall dess ombud, ha auktorisation för verksamhet att bevaka sedlar, mynt eller annan egendom i samband med transport, i enlighet med lagen (1974:191) om bevakningsföretag. De personer som besöker Riksbanken ska vara anställda av institutet, eller i förekommande fall dess ombud.
2. De personer som besöker Riksbanken ska vara skriftligen anmälda i förväg och ska identifiera sig vid ankomsten.
3. Institutet, eller i förekommande fall dess ombud, ska skriftligen i förväg lämna kontaktuppgifter beträffande den som leder det dagliga operativa arbetet med värdetransporter till och från Riksbanken och om den som har ledningsansvar för verksamheten.
4. Beträffande inlämning och uthämtning av sedlar ska den information om Riksbanken som institutet, eller i förekommande fall ombudet, hanterar i sina lokaler eller i sin IT-miljö skyddas så att obehöriga inte har tillgång till den och så att informationen inte kan förvanskas. På Riksbankens begäran ska institutet, eller i förekommande fall ombudet, redovisa vilka skyddsåtgärder som har vidtagits. I samband med redovisningen har Riksbanken rätt att besöka de lokaler där informationen hanteras.
5. Institutet, eller i förekommande fall dess ombud, ska utan dröjsmål underrätta Riksbanken om säkerhetsincidenter och andra omständigheter av allmänt eller specifikt slag som kan påverka säkerheten vid inlämning till eller uthämtning från Riksbanken.
6. Beträffande inlämning och uthämtning av sedlar ska institutet, eller i förekommande fall dess ombud, ha rutiner som säkerställer att en person som inte längre behöver ha tillgång till information eller utrustning som avser Riksbanken, inte heller har tillgång till sådan information eller utrustning.
7. Utöver ovanstående ska institutet, eller i förekommande fall dess ombud, följa de närmare instruktioner som Riksbanken meddelar skriftligen eller muntligen och från tid till annan.
8. Institutet, eller i förekommande fall dess ombud, ska tillse att samtliga personer som kan komma att besöka Riksbanken för att lämna in eller hämta ut kontanter får utbildning om innehållet i denna bilaga.